# RESPECTAREA PRINCIPIULUI EGALITĂȚII ÎN PROCESUL DE ACHITARE A PRIMELOR DE ASIGURARE OBLIGATORIE DE ASISTENȚĂ MEDICALĂ

## COMPLIANCE WITH THE PRINCIPLE OF EQUALITY IN THE PROCESS OF PAYMENT OF COMPULSORY MEDICAL ASSISTANCE INSURANCE PREMIUMS

*Aliona CHISARI-RURAK, ORCID: 0000-0003-0764-6843*
*Universitatea de Stat din Moldova*

**CZU:347.965:331.225:368.042**

e-mail: chisarialiona@yahoo.com

*The system of compulsory medical assistance insurance in the Republic of Moldova operates, in general, based on the principle of contribution, with service beneficiaries being obliged to pay medical insurance premiums. At the same time, there are categories of people for whom the Government has the quality of insurance. In this study, we propose to approach the principle of equality through the lens of the obligation to pay medical insurance premiums. In this context, we have established several objectives: the identification of the persons obliged to insure themselves individually, the establishment of the categories of persons for whom the Government has the capacity to be insured and the highlighting of the justifying and objective element in the process of applying the differentiated treatment in relation to the persons who pay the insurance premium. In order to carry out the research, multiple methods were used: analysis, synthesis, logic, comparison.*

***Cuvinte-cheie:*** *avocat, prima de asigurare, sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală, tratament diferențiat.*

## INTRODUCERE

Sistemul de asigurări obligatorii de asistență medicală în Republica Moldova este administrat de către Compania Națională de Asigurări în Medicină. Finanțarea se realizează, în mare parte, în baza primelor de asigurare medicală achitate de către asigurat, care de cele mai multe ori are și calitatea de persoană asigurată. Totodată, există situații în care calitatea de asigurat este atribuită Guvernului. Conform art. 4, alin. 4 din Legea 1585/1998 Guvernul are calitatea de asigurat pentru mai multe categorii de persoane neangajate, cu domiciliul în Republica Moldova și aflate la evidența instituțiilor abilitate. Printre acestea se evidențiază: persoanele cu dizabilități severe, accentuate sau medii și părinții, inclusiv adoptivi, care exercită în mod efectiv

creșterea și educarea a patru și mai mulți copii, pentru perioada în care cel puțin un copil are vârsta de până la 18 ani [1].

Totodată, legislația în vigoare exceptează din rândul persoanelor asigurate de către Guvern, subiecții obligați prin lege să se asigure individual. În acest context, Legea 1593/2002 prevede în Anexa nr. 2 categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală în sumă fixă, care se asigură în mod individual. Printre aceștea se evidențiază: mediatorii, notarii, avocaţii, executorii judecătoreşti, experţii judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreţii, traducătorii şi administratorii autorizaţi, indiferent de forma juridică de organizare a activităţii, neangajaţi, care au obţinut atestat, licenţă sau autorizaţie în modul stabilit de lege [2].

## MATERIAL ȘI METODĂ

Analizând aceste prevederi legale, identificăm printre plătitorii care se asigură în mod individual și avocații. Astfel, Compania Națională de Asigurări în Medicină a obligat mai mulți avocați să achite prima de asigurare obligatorie de asistență medicală, neținând cont de gradul de dizabilitate al acestora. Considerând această abordare ilegală și neconformă prevederilor constituționale, mai mulți avocați cu grad de dizabilitate s-au adresat în istanța de judecată, ulterior fiind ridicată excepția de neconstituționalitate a mai multor prevederi din cadrul legislației din domeniu. Examinând aceste sesizări în urma conexării lor într-un singur dosar, Curtea Constituțională a recunoscut costituțional textul: „avocații” din punctul 2 al Anexei nr. 2 a Legii 1593/2002 în măsura în care nu se aplică în privința persoanelor cu dizabilități severe, accentuate sau medii care dețin o licență de avocat și în cazul persoanelor care asigură creșterea și educarea a patru și mai mulți copii care dețin licență de avocat[3]. Raționamentul acestei decizii rezultă din prevederile Constituției Republicii Moldova care garantează tuturor cetățenilor Republicii Moldova egalitatea în fața legii și autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială (art. 16), dar și a altor prevederi costituționale care vizează dreptul la asistență și protecție socială (art. 47), familia (art. 48), protecția familiei și a copiilor orfani (art. 49), ocrotirea mamei, copiilor și a tinerilor (art. 50), protecția persoanelor cu dizabilități (art. 51), restrângerea exercițiului unor drepturi sau a unor libertăți (art. 54) [4].

## REZULTATE ȘI DISCUȚII

Analizând prevederile art. 23, alin 1 și a Anexei nr. 2 din Legea 1593/2002 evidențiem că mediatorii, notarii, avocaţii, executorii judecătoreşti, experţii judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreţii, traducătorii şi administratorii autorizaţi, indiferent de forma juridică de organizare a activităţii, neangajaţi, care au obţinut atestat, licenţă sau autorizaţie în modul stabilit de lege sunt obligați să se asigure în mod individual.

Totodată, în cazul persoanelor neangajate cu domiciliul în Republica Moldova, care au dizabilitate severă, accentuată sau medie și al persoanelor care asigură creșterea și

educarea a patru și mai mulți copii, Legea 1585/1998 prevede că acestea sunt asigurate de Guvern, din contul bugetului de stat.

Analizând aceste prevederi legale, apare întrebarea dacă mediatorii, notarii, avocaţii, executorii judecătoreşti, experţii judiciari care activează în cadrul unui birou de expertiză judiciară, interpreţii, traducătorii şi administratorii autorizaţi, indiferent de forma juridică de organizare a activităţii, neangajaţi, care au obţinut atestat, licenţă sau autorizaţie în modul stabilit de lege, care au un grad de dizabilitate sau educă patru și mai mulți copii, dintre care cel puțin unul are vârsta până la 18 ani, vor fi asiguarți de către Guvern?

Analizând Hotărârea Curții Constituționale, evedențiem că în cadrul acesteia au fost abordați doar avocații. Curtea a considerat că deși este justificat ca legislatorul să aplice în mod diferențiat obligația de a achita prima de asigurare obligatorie de asistență medicală în funcție de veniturile persoanelor, rămâne important dacă autoritățile au ales categoriile care au venituri pe baza unui criteriu obiectiv și dacă la adoptarea deciziei autoritățile au stabilit un echilibru corect între principiile concurente. Cu privire la primul aspect, Curtea reține că, în această cauză, legislatorul a calificat profesia de avocat ca fiind generatoare de venituri și, prin urmare, nu există un scop legitim ca persoanele care exercită această profesie să fie asigurate de Guvern. Curtea admite că profesia de avocat poate fi generatoare de venituri. Totuși, pentru a stabili că profesia de avocat reprezintă un criteriu obiectiv care justifică tratamentul diferențiat, Curtea trebuie să verifice dacă legea prevede garanții pentru persoanele care exercită această profesie că vor încasa venituri în cuantum suficient care ar permite autorităților să le excludă din categoria persoanelor asigurate de Guvern. Astfel, potrivit Legii nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură, profesia de avocat este o profesie liberă și independentă, precum și că aceasta nu constituie activitate de întreprinzător (articolul 1 alin. 2). Avocatul acordă solicitanților asistență juridică calificată (articolul 8 alin. 1), munca lui fiind remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice (articolul 63 alin. 1), iar mărimea onorariilor se stabilește prin acordul părților contractante (articolul 63 alin. 2). De asemenea, Legea cu privire la avocatură prevede că, în funcție de starea materială a clientului, avocatul ar putea acorda asistență juridică în mod gratuit (articolul 5 alin. 5). Din conținutul normelor analizate, Curtea concluzionează că licența de avocat nu presupune și încasarea în mod automat a unor venituri pecuniare, încasarea acestora fiind dependentă, inter alia, de efortul fizic și intelectual (capacitatea de muncă) depus, de capacitatea avocatului de a avea clienți și a le presta acestora asistență juridică calificată. Prin urmare, deținerea de către o persoană cu dizabilități a licenței de avocat nu presupune și încasarea iminentă a unor venituri. Din acest punct de vedere, aceste persoane nu se deosebesc de persoana cu dizabilități care nu deține licență de avocat și respectiv această diferențiere nu are la bază un criteriu obiectiv [3].

Deși Curtea a abordat doar avocații, considerăm că legislația în vigoare urmează a fi modificată în sopul scutirii de plata primei de asigurare medicală și a mediatorilor, notarilor, executorilor judecătoreşti, experţilor judiciari care activează în cadrul unui

birou de expertiză judiciară, interpreţilor, traducătorilor şi administratorilor autorizaţi, indiferent de forma juridică de organizare a activităţii, neangajaţi, care au obţinut atestat, licență sau autorizaţie în modul stabilit de lege și care au un grad de dizabilitate sau educă patru și mai mulți copii, dintre care cel puțin unul are vârsta de până la 18 ani.

## CONCLUZII

În concluzie, evidențiem că prezența gradului de dizabilitate condiționează exceptarea persoanei de la achitarea primei de asigurare obligatorie de asistență medicală, iar aplicarea diferențiată a reglementărilor legale fără a încălca principiul egalității presupune identificarea elementului obiectiv și justificativ.

**Referințe:**

1. Legea nr. 1585 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală din 27.02.1998, MO al RM nr. 38-39 din 30.04.1998
2. Legea nr. 1593 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, MO al RM nr. 18-19 din 08.02.2003
3. https://www.constcourt.md/public/ccdoc/hotariri/h_8_2023_72g_2022_rou.pdf
   Hotărârea Curții Constituționale privind excepțiile de neconstituționalite a unor prevederi din articolul 4 alin. (4) din Legea nr. 1585 din 27 februarie 1998, din articolul 23 alin. (4) din Legea nr. 1593 din 26 decembrie 2002 și punctul 10 al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1246 din 19 decembrie 2018 (sesizările nr. 72g/2022, nr. 91g/2022 și nr. 110g/2022)
4. Constituția Republicii Moldova nr. 1 din 29.07.1994, MO al RM nr. 78 din 299.03.2016

*Această comunicare științifică a fost elaborată în cadrul Proiectului de Stat: ,,Protecția consolidată a drepturilor pacientului în sistemul asigurărilor obligatorii de asistență medicală”. Cifrul: 20.80009.0807.30, realizat în cadrul Centrului Interuniversitar de Drept Medical, Universitatea de Stat din Moldova.*